

Kuum päike küttis jaani lõpuks üles

KARIN KALJULÄTE

Jahedapoolne, samas niiske – nõnda võib juunikuul ilma lühidalt kokku võtta.

Ilmataat võis möödunud kuul kuulda nii kirumist kui kiitust. Viimast rohkem kuu lõpupoole. Paljuski sõltus see jaanilaupäeva ilmast.

Teistmoodi kui muidu

Ikka kaldutakse ju arvama, et jaanilaupäeval kindlasti sajab. Statistika näitab aga, et tõenäosus märjaks saada on kõige suurem vaid Jõhvi kandis (50%) ja Valgamaal (48%), saartel võib enamik pühi päris kuivale jääda (Ristnas sajuvõimalus 29%).

Tänavused jaanipühad juhutsid olema kena ilmaga – jaanipühade tibus veidi vaid maa kagunurgas.

Suvine pööripäev oli seevastu õige pöörane – mitmel pool sadas tõelist paduvihma (Võrus ööpäevaga 51, Väike-Maarjas 36 mm).

Kas pole huvitav, et suvi algab põhjapoolkeral ametlikult alles 21. juuni paiku, paljude maade palavaimal kesksuvel? Ja et kohe hakkavad päevad lühenema?

Suvekuu algas jahedalt: 6. juunil mõõdeti meie öökülmapiiustel Kuusikul ja Jõgeval maapinna lähedal 2,4 miinuskraadi.

Edasi kukkus sadama, kuu keskpaiku aga tormama. Näiteks murdsid Peipsi-äärses Kalmakülas tuulehood kümneid puid, lõhkusid katuseid. Õnnetuskohast mitte kaugel Tiirikoja ilmajaamas registreeriti puhanguteks vaid 15 m/s. Äkki oli tegu tuulispasaga?

Teine, 12. juunil toimunud õnnetus tõi kaasa hoopis traagilisemaid tagajärgi: Kolga lähel hukkus süstamaratonil kolm võistlejat. Ebakompetentsed korraldajad ei arvestanud üldse ilmatega, mis hoiatas 14–16 m/s puhuva maatuulega.

Merevesi püsis külm kuni päris kuu lõpuni.

Kui EMH-is ilmast kokkuvõtteid tehti, selgus, et tänavune jaanikuul oli pikaajalisest keskmisest (aastad 1971–2000) 0,4 kraadi võrra jahedam (14,1°).

Kõige soojem paik oli Võru (15,6°), kõige külmem aga Ristna (12,6°). Kõrgeim õhutemperatuur 28,4 kraadi mõõdetigi Võrus kuu viimasel päeval, minimaalne (–0,3°) aga 6. juunil Kuusikul.

Vihmaseim kant oli samuti kagunurk (Võrus 123 mm ehk 166% kuunormist), märksa kuivem püsis Ruhnu (36 mm).

Paaril päeval paukus pikne, kahel ööl õnnestus noorel ilmatundjal Jüri Kamenikul pildistada helkivaid ööpilvi.

Muidu üsna jahe ja niiske juunikuul hakkas soojust koguma lõpunädalail, siis said oma osa ka aiamarjad.

Päikese pruunistavat ultraviolettkiirgust iseloomustav indeks küündis Tõraveres kõrgete näitajateni – üle seitsme – juunis üheksal korral.

Kes kalleid põletusevastaseid määrdeid osta ei taha, sellele soovitaks õpetust muistse alternatiivmeditsiini vallast: kes kolm päeva enne jaani sülitab sipelgapessa, selle nägu ei kõrbe suvel ära!

Ilmast mujal...

Põuanes oli juunikuul palju maades. Indias ja Venemaa

Kaug-Idas palvetati päästva vihma eest. Vähemalt idas andis see tulemusi.

Hiinas sadas kohati alla tohutu kogus vett – 604 mm kolme päevaga, üleujutustes on juba kannatanuid üle 10 miljoni. Uputas samuti Prantsuse Riveeras. Ööpäevaga sadas seal kolm neljandikku kuunormist, hukkus 20 inimest.

Enneolematu kuumalaine kattis Venemaad – Voronežis mõõdeti rekordiks 38,9, Moskvas aga 32,8 kraadi.

Uus ilmarekord püstitati ka Antarktises. Vostoki jaamas saa-

di uueks juuni rekordiks –80,1°. Külm lõunast küündis isegi Austraaliasse – näiteks mõõdeti Sydneys härmas maa kohal vaid 4,3°C.

Algas orkaanide hooaeg. Kesk-Ameerikat ründas Vaiksel ookeanilt orkaan Agatha, tappes üle 140 inimese, esimene Atlantidil – Alex – jõudis 2. kategooria orkaanina Texase piirile. Araabia merel tegi aga ilma tugev troopiline tsüklon nimega Phet (eesti k 'teemant').

...ja muiste

1910. aastal oli jaanikuul Tartus sooja poolest normikohane (15,1°), kuid ülemäära vesine (85 mm).

Lehtedele anti ilmaelust teada järgmist:

Tartust. Suplemine on praeguste soojade ilmadega täies hoos.

Supelusmajades käib õige palju supelushimulisi, iseäranis ilma maksuta supelusmajas.

Kange kuumus valitseb Saksamaal. Rheinimaal üksi on 20 inimest päikesepiste läbi surma saanud.

Valga-Soorust. Põllutöö on siinpool täitsa lõpetatud. Üles tulnud orased näikse igalpool ilusad olevat.